

Några minnen från SAAB:s industriskola

SAAB våren 1958

Årets intagning till SAAB:s industriskola har börjat, unga skolpojkar skall bli till män. Från Tanneforsskolan kommer Bosse, Göran, Sten-Inge och Ingemar för att göra proven till Industriskolan under en s.k. pryovecka.

En liten livlig pojk, Christer, är också där som pryö. Vi säger till honom att han kan väl lika gärna göra proven han också i stället för att gå omkring och "dröna" (leka).

Vad hade hänt om vi inte sagt till honom? En 50-årig SAAB-karriär hade kanske gått om intet.

Pojkarna filar som de aldrig gjort förr, vanliga plåtbitar blir snabbt till något som liknar flygdetaljer, måtten måste hållas, vinkelhake och skjutmått användes flitigt.

De får reda på att det bara är de som är riktigt duktiga som kommer in på skolan.

Juni 1958

Läraren på Tanneforsskolan meddelar inför skolavslutningen att Bosse, Sten-Inge, Göran och Ingemar får börja på SAAB:s Industriskola, om vi vill!

Om vi vill, vad ska vi annars göra?

Tillbringar därefter den sista "fria" sommaren mestadels på Tinnerbäcksbadet.

SAAB augusti 1958

Alla förhoppningsfulla elever samlas på skolan.

Här får vi bl.a. stifta bekantskap med Jönköpingsgänget, Lennart, Ulf, Leif och Bertil som bor på SAAB-gården. Runar åker tåg fram och tillbaka Norrköping varje dag.

Även Göran åker tåg men han åker till och från Borensberg. Från Ljungsbro kommer Tommy och Roland, men de flesta är Linköpingspojkar där "tuffingarna" Fuling och Stinget märks mest.

Pojkarna är i olika åldrar och storlekar, Ingemar är störst och Christer Larsson minst.

Vi får besked om att vi skall börja fila igen, minst 10 veckor tror jag. Förmännen Hagman och Claesson säger att det är för att "sälla agnarna från vetet" (ännu en gång) och dana oss till lydiga, flitiga och duktiga yrkesmän. Om vi sköter oss kommer vi att få hela 1,23 kronor per timme och få förmånen att nästa år få "spaka" de stora skrämmande gröna maskinerna som står utefter väggarna. Tvåorna som får sköta dessa maskiner betraktar sig som lite "högre stående" elever.

Läraren, Claesson, har själv varit elev på skolan (elev nummer 7?) och påstår att det var mycket värre förr. Nåja, vi gör vad vi kan trots ledan och skavsåren i händerna.

Några grabbar slutar redan efter en vecka. Nåde den som lägger filarna så att de skaver emot varandra i verktygslådan.

Vårt första jobb blir att böja ihop en ståltråd så att vi kan samla våra verktygsbrickor på ett ställe.

Verktygsbrickorna är stämplade med vårt anställningsnummer, i mitt fall 40412, och är ett måste för att Hagel i verktygsförrådet skall lämna ut något verktyg.

Hagel är en snäll och blid man som åker fram och tillbaka med tufftuff-tåget till Ringstorp varje dag. Han är lite skelögd, och ibland uppstår problem när två elever står i luckan och de inte vet vem han tittar på. Svarar fel person på hans fråga blir han lite småsur.

Verktogsbrickorna användes även till "nypet" som är en utlottning som genomförs varje lördag vid frukost, där vi kunde satsa en krona till en pott. Alla som satsade fick lägga sin bricka i en mössa och därur drogs en bricka med den lycklige vinnarens nummer.

På rasterna diskuteras, utöver flickor, hur det skulle vara att fila ner en stor metallbit cirka 300x300x10 till ett rakblad, och sen få det underkänt av Hagman. Hagman är lite religiös och mestadels är han en snäll och blid man, han förvånade oss ofta i början med att fråga om vi var "osluga" om det här. Det är tydligen ett uttryck från Dalarna som egentligen är en fråga om man förstår vad han menar.

Lärarna är mycket stränga, och till sin hjälp har de flitpengar 0, 3, 6 och till och med 9 öre i timmen att dela ut om man sköter sig väldigt bra och är flitig.

Vi har inget pausrum utan vi får äta våra smörgåsar vid arbetsbänkarna eller i omklädningsrummet. Är det fint väder får vi sitta ute i rad på en bänk med utsikt genom ett högt nätstängsel mot en av ASJ:s smutsbruna industribyggnader. Lunch serveras i matsalen Terrassen. Det gäller att ställa sig i rätt kö. Det finns nämligen en särskild för tjänstemän och de tittar lite snett på oss om vi tar "deras" kö. Vi får köpa matkuponger av den kvinnliga kontoristen som sitter i kontoret ovanför förmanskontoret. Där sitter även den stränge läraren Eroid Ström och skolans chef Widengren.

Första årets elever får några kronors rabatt på kupongerna, som jag vill minnas kostade 1,10 kr/lunch. Detta utnyttjas av andra årets Jönköpingselever, som även äter middag efter jobbet, de vill att vi Linköpingspojkar skall köpa "fullt kort" och sedan sälja det till dom med några kronors vinst.

Vi får för första gången komma i kontakt med stämpelklockan, en maskin som inte delar upp timmarna i minuter utan i sexminutersperioder. Hinner klockan slå över till 7.1 betyder det att man kommit en period (sex minuter) för sent och får avdrag med halva timlönen. Hinner klockan gå till 7.2 får man ingen lön alls den första timmen. Klockan går alltid för fort på morgonen men det jämnar ut sig eftersom den alltid går för sakta när vi slutar på kvällen. Då är det lång kö till klockan och av någon anledning gäller det att stå först i kön.

Toalettdörrarna i SAAB-verkstäderna går inte ända ner till golvet utan det fattas en halvmeter nedtill. Detta har jag aldrig senare sett någonstans, utom på I4, men där fanns ju inte ens väggar mellan toalettstolarna. Kanske var det det militära inflytandet på SAAB som förorsakade utformningen av dörrarna. En fördel är ju att man även från långt håll, kan se vilka toaletter som är upptagna och en nackdel att förmännen kan se hur lång tid man tar på sig. Man är tvungen att anamma en viss teknik vid sittandet, byxorna skall inte släppas ned ända till golvet utan bara till knät så att inte kalsongerna syns. På den här tiden var det nämligen penibelt om kalsongerna syntes.

På ett entresolplan har vi de flesta teoretiska lektionerna. För att komma dit upp får man gå igenom Hall 1 där det är ett helvetiskt oljud från alla nithammare.

Omklädningsdelen består av ett enda stort rum med långa tvättbänkar, sittbänkar, hatthylla och krokar där vi kan hänga våra kläder. Där hänger även en liten bomullshandduk som vi förväntas torka händer på. Där finns även en stor papperskorg på cirka en kubikmeter där vi ibland placerar personer som är misshagliga.

Tryckluftsslångarna var spännande, framför allt när lärarna berättade historien om en person som vid lek fått munstycket uppkört i ändan så att tarmarna spruckit och detta hade orsakat hans död.

Om det var sant eller inte är väl osäkert men ingen av oss vågar prova.

På fredagens sista timme har vi gymnastik i Tanneforsskolans gymnastiksal och därefter får vi bada i bassängen ända tills en gång då ett par elever hade varit och skruvat på några kranar så att hela värmesystemet pajade. Som kollektiv bestraffning fick därefter ingen SAAB-elev nyttja bassängen.

Gymnastiken sköttes av en pigg "gummiman" som jag tyvärr har glömt namnet på. På sommaren kan denne man till och med få ut oss på Saabvallen och där köra grupp gymnastik med oss. Vi känner oss nästan som Idlaflickorna.

Vi har ofta skriftliga prov där vissa av oss gärna vill ha reda på vad kamraterna skriver i sina svar. Uppfinningsrikedomen är stor men det är inte mycket som undgår våra lärare. Kanske har de själva "varit med förr".

Olycksfallsstatistiken är viktig och skolan har många olycksfria dagar och är på väg mot 1000 olycksfria dagar. Om detta inträffar ska vi alla få tårta. På en idrottstimme när vi spelade bandy på Kungsbergsplanen skadade sig en kille så att han inte kunde jobba (tror det var Kenneth Ekström). För att rädda statistiken får han "arbeta" med att stämpla matkuponger i ett par dagar. På så sätt får vi så småningom vår tårta.

Jan Alsö frågade en gång Hagman om Stalin skulle hjälpa honom med en grej.

Hagman undrade då "är inte han död?"

"Är han död?" utbrast Jan.

Som tur är var jag inte det, för då hade jag inte kunnat skriva detta.

Givetvis hände det mycket mera detta första år och framför allt de följande två åren på skolan men det får vi prata mera om senare.

En ödmjuk f.d. elev

Bo "Stalin" Stalefors